

castellano de *Grande Sertão: Veredas*, el ya mencionado Ángel Crespo, que alcanzan aproximadamente la docena y media, las cuales servirían para analizar una versión objeto de controversia, por la estrategia de traducción elegida, en más de un punto. Sea como fuese, lo valioso resulta comprobar otra vez, con este volumen aquí comentado, que la figura de Guimarães Rosa continúa

presente con larga vida, y es que como él decía en 1967, pocos días antes de fallecer, en su discurso de toma de posesión en la *Academia Brasileira de Letras*, «as pessoas não morrem, ficam encantadas».

Xosé Manuel Dasilva

Universidade de Vigo

Facultade de Filoloxía e Traducción

SANTAMARÍA PÉREZ, Mª Isabel

La fraseología española en el diccionario bilingüe español-catalán: aplicaciones y contrastes

Alacant: Publicaciones de la Universidad de Alicante, 2003, 150 p.

Aquest llibre és una contribució rigorosa a la reflexió sobre la fraseologia en els diccionaris bilingües, concretament amb la combinació espanyol-català. Isabel Santamaría, professora de llengua espanyola a la Universitat d'Alacant, té una dilatada experiència investigadora en l'àmbit de la lexicografia espanyola, especialment en els aspectes descriptius dels diccionaris en aquesta llengua. L'obra ressenyada, pel fet de ser una adaptació de la seva tesi doctoral, inclou una bibliografia extensa, i té cura, amb el màxim rigor, de demostrar qualsevol informació amb exemples i estadístiques. Santamaría és també autora d'articles sobre els diccionaris bilingües d'orientació escolar.

L'objectiu de l'obra és, doncs, estudiar el tractament, principis i criteris metodològics que regeixen, en els diccionaris espanyol-català, les unitats fraseològiques (UF), definides com «aquelles combinacions fixes i estables de paraules amb significat unitari que es repeteixen en el discurs i que presenten diferents graus de fixació i idiomaticitat» (p. 15). A partir d'aquí, es podrà determinar el tipus d'UF que hauria de figurar en un diccionari bilingüe i elaborar-ne una nova proposta.

De fet, l'autora justifica la importància de l'estudi i de la seva proposta final de

millora dels criteris fraseològics dels diccionaris bilingües pel fet que aquests són fonamentals a l'hora d'aprendre una llengua i de millorar la competència comunicativa dels seus parlants. Per tant, un diccionari català-espanyol hauria de registrar totes aquelles unitats del llenguatge que contribueixin a fomentar aquest aspecte.

Els diccionaris emprats per a l'anàlisi, adverteix l'autora, s'han restringit als més accessibles al País Valencià. Així, el corpus es basa en deu diccionaris bilingües (Albertí, Avançat, Canigó, Enciclopèdia Catalana; EC versió CD-Rom, Essencial, Ferrer, Manual, Moll, Tabarca) amb la combinació lingüística espanyol-català editats entre 1998 i 2000, tot i que només el *Tabarca* i el d'Enciclopèdia Catalana es poden trobar fàcilment en biblioteques o llibreries. Aquest darrer diccionari (EC) s'ha pres com a referència per dues raons: d'una banda, presenta el nombre de subentrades fraseològiques més alt i de l'altra, es pot considerar el diccionari bilingüe oficial espanyol-català. L'anàlisi se centra en la part del diccionari espanyol-català, per la qual cosa la majoria dels exemples són en castellà; Santamaría considera que els destinataris de les obres l'utilitzen majoritàriament per conèixer la traducció al català.

L'obra s'estructura en cinc parts. El capítol 1 descriu el marc teòric per a una

lexicografia bilingüe, i inclou una visió general dels diccionaris espanyol-català, així com un perfil dels seus usuaris. El capítol 2 se centra ja en la fraseologia dels diccionaris bilingües i s'hi delimita i classifica el concepte d'unitat fraseològica segons els criteris del llibre. El capítol 3, el més extens, es basa en la fraseologia del diccionari espanyol-català, i comença amb una breu introducció històrica sobre la qüestió. Tot seguit, s'avaluen les UF en el pla de la superestructura, la macroestructura i la microestructura. El capítol 4, potser el més interessant per a un lectorat traductòleg com el d'aquesta revista, és una anàlisi quantitativa i qualitativa molt detallada dels equivalents de traducció. Finalment, al capítol 5 Santamaría fa una proposta d'integració de les unitats fraseològiques als diccionaris bilingües. Conté quatre apèndixs complementaris.

La primera demostració de l'autora amb aquesta anàlisi és que, malgrat les noves investigacions lexicogràfiques i fraseogràfiques, el tractament de la fraseologia en els diccionaris bilingües es caracteritza per la manca d'homogeneïtat i sistematicitat. Pel que fa a les traduccions, Santamaría considera que no sempre són correctes o bé no hi

ha explicacions del seu significat; igualment, caldrien elements contextualitzadors per aclarir aspectes semàntics i pragmàtics que es perden en traduir d'una llengua a l'altra. Un factor agreujant que apunta Santamaría és el fet que la publicació de diccionaris català-espanyol ha minvat notablement els darrers deu anys; a més, solen ser reimpressions d'edicions anteriors que tampoc no incorporen els nous criteris fraseològics ni els canvis evolutius de la llengua.

Santamaría planteja una tipologia d'UF, que exclouria refranys, cites o proverbis i prioritzaria les locucions, atès que formen part del sistema de la llengua; en segon lloc, les col·locacions i en tercer, frases proverbials que són enunciats per elles mateixes; i, finalment, les fórmules comunicatives que contribueixen a l'ús actiu de la llengua. En una entrada, aquest seria també l'ordre d'aparició. El llibre conclou amb una proposta fraseològica justificada «agua-aigua», que reflecteix les solucions teòriques i pràctiques de l'autora per als diccionaris bilingües.

Xus Ugarte i Ballester
Universitat de Vic
Facultat de Ciències Humanes,
Traducció i Documentació